

Іржы Кратахвіл

Наведнікі

Ужо пару гадоў мінула, як з мной гэта здарылася. Я недзе быў затрымаўся да досьвітку, і нехта прапанаваў адвезьці мяне дадому, бо ўсё адно, маўляў, едзе да Іванчыцаў, а адтуль ужо рукою дастаць да мяне, да Мараўскага Крумлава. Мы выблыталіся з брэнскіх вуліц і на сьвітанку выехалі на пашу, якая тою гадзінай была пустая. Чалавек, што ўзяўся мяне падкінуць (рэквізытар з тэатру «Гусь на шворцы»? — ужо ня памятаю), распавядаў дарогаю нешта прановыя сыстэмы бясьпекі, і за іх падрабязным апісаньнем нам выдатна бег час. Не пасьпелі мы й вокам міргнуць, як апынуліся перад Іванчыцамі. Кіроўца прыгамаваў і сказаў, што тут мусіць быць дарога напасткі, зьезд уніз да мястэчка, але, маўляў, нешта тут ня тое, бо тая дарога ніколі не пачыналася ў ляску. І спытаўся ў мяне, ці ўсё ж нам не рызыкнуць. Я кіўнуў — а што мне было рабіць?

Мы павярнулі ў лясок. Ужо амаль разьвіднела, але кіроўца ехаў павольна, гледзячы на ўсе вочы. Я папрасіў яго спыніць на хвілінку. Вылезшы, я зрабіў пару крокаў да найбліжэйшага дрэва, але потым зірнуў на кавалак неба між вершалінаў і так спалохаўся, што адразу ж забыўся, чаго я там

Іржы Кратахвіл (нар. у 1940) — празаік, драматург, эсэіст.

Пераклад зроблены з ласкавае згоды аўтара і выдавецтва «Petrov» паводле тэксту, зьмешчанага на сайце выдавецтва: www.ipetrov.cz

хацеў. Мой спадарожнік, які тым часам таксама вылез з машыны, збіраўся запаліць цыгарэту, але, узняўшы вочы на неба, імгненна засунуў цыгарэту назад у пачак, а сябе назад у машыну. Выруліў задам назад на пашу і моўчкі завёз мяне, як абяцаў, у Мараўскі Крумлаў, не сказаўшы ні слова на разьвітаньне, а я, у сваю чаргу, забыў яму падзякаваць.

У Брно на Копэчнай вуліцы, пад тэрасамі Пэтрава, жыве мастак Ян Зузь-як, які ў той час якраз перабываў у працяглым творчым крызысе і зусім не пісаў. Зрэдзьчас я завітваў да яго пагаманіць.

Уяві сабе, неяк сказаў ён мне, мо зь месяц таму я вярнуўся начным цягні-ком з Прагі і быў такі здарожаны, што адразу ж пайшоў спаць, хаця ўжо быў амаль дзень. І мне прысьнілася — ты ж ведаеш, што я занатоўваю сны, — мне прысьнілася, што ты некуды зь некім едзеш, вы спыняецеся, ты ідзеш да дрэва, а ён хоча запаліць цыгарэту, але не запальвае.

Аднак я ня даўся, каб ён мне тлуміў галаву: ясная рэч, ты пра гэта ведаеш ад рэквізытара, ці хто ён там быў, той, што мяне тады вёз. Цікава было б даведацца, што ён табе ўвогуле пра тую паездку нагаварыў.

Але Зузьяк здзіўлена зірнуў на мяне. Ён не разумеў, пра што я кажу. Урэшце ён зьмяніў тэму і спытаў, ці памятаю я яшчэ Доўбраўку, яна, маўляў, зноў пачала пісаць. Прычым адразу ж фрэскі на столі! Ходзіць да сяброў і, калі будзеш вароны страляць, прыцягне лесачкі і ўладкуецца ў цябе пад стольлю. Але не лякайся, красьлюнкі крыху дзікаватыя. І адчыніў дзьверы ў пакой, дзе ён спаў. Калі я там паглядзеў на столь, кроў ува мне застыгла.

Не дуры, здзівіўся Зузьяк, цябе што, так захапілі гэтыя выгчварэнні Доўбраўкі?

Гэта цяжка растлумачыць, давай пра гэта ня будзем.

Але паспрабую гэта высьветліць прынамсі вам.

Вядома, што ў той фазе сну, у якой нам нешта сьніцца (яна называецца ангельскім скаротам REM), нашыя вочы імкліва рухаюцца. Я думаю, што пры такой імпэтнай дзейнасьці вочы могуць націснуць на вейкі — і тыя трошкі расплюшчацца. Калі вакол цемра, а пераважна так і бывае, на сон гэта ніяк не ўплывае. Але ж Зузьяк пайшоў спаць ужо ранкам, пры дзённым сьвятле, і мог, такім чынам, шчылінкаю між веек пабачыць у сьне кавалак столі. Гэ-тым высьвятляецца тое, што мы бачылі на ўцінку неба: жахлівая фрэскі Доў-браўкі! Мы відавочна заблукалі ў Зузьякаў сон. Вось жа, цяпер я па часе вельмі рады, што мы трымаліся там прыстойна: кіроўца не запаліў, а я не зрабіў таго, што хацеў зрабіць. Каб жа ж так сябе паводзілі і наведнікі маіх сноў...

Пераклаў з чэскай Сяргей Смятрычэнка